Outokummun Keskustan valtuustoaloite: Nuorisoystävällinen Outokumpu - Nuorten kuuleminen suunnitelman valmistelun lähtökohdaksi
123/00.01.06/2026

Kvalt 26.10.2026 § 57

Hallintosäännön mukaisessa järjestyksessä Outokummun Keskustan valtuustoryhmä jätti kaupunginvaltuustolle liitteenä olevan aloitteen.

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti yksimielisesti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kpalvltk 10.11.2026 § 67

Selostus

Outokummun Keskustan valtuustoryhmä ym. - ensimmäisinä allekirjoittajina Juhani Räsänen, Heli Valjus, Tarja Nivajärvi ja Mika Mustajärvi - jätti 26.10.2026 valtuustoaloitteen ”Nuorisoystävällinen Outokumpu – nuorten kuuleminen suunnitelman valmistelun lähtökohdaksi”. Aloitteessa esitetään, että kaupunki toteuttaa ”ensisijaisesti 13–29-vuotiaille Outokummussa asuville, opiskeleville tai työskenteleville nuorille” laajan, anonyymin kyselyn. Kyselyn tuloksia tulisi aloitteentekijöiden mielestä käyttää Nuorisoystävällinen Outokumpu -suunnitelman pohja-aineistona.

Lapsi täyttää 13 vuotta pääsääntöisesti sinä vuonna, kun hän aloittaa syksyllä perusopetuksen 7. vuosiluokalla. Nuorisolain (1285/2016) mukaan nuori on alle 29-vuotias, joten aloitteen rajaus tarkoittaa nuorisolain mukaisia nuoria lukuun ottamatta alle 13-vuotiaita sekä 29-vuotiaita, jotka eivät enää nuorisolain mukaan ole nuoria. Työllisyyspalveluissa ja tilastokeskuksen työvoimatutkimuksessa nuorten palvelut rajataan alle 30-vuotiaisiin. Unicefin lapsiystävällisen kunnan toimintamalli taas koskee alle 18-vuotiaita, joten aloitteen ikärajat eivät noudata oikein mitään vakiintuneita ikärajoja. Lisäksi aloitteessa puhutaan em. ikäryhmästä ensisijaisena kyselyn kohderyhmänä, mutta sitä ei kerrota, mille toissijaisille tai muille mahdollisille ryhmille kysely tulisi kohdentaa.

Kyselyssä tulisi aloitteen tekijöiden mielestä selvittää ainakin:
1. Miten nuoret kokevat Outokummun asuin-, opiskelu- ja elinympäristönä?
2. Mikä on nuorten mielestä hyvin ja mitä pitäisi kehittää?
3. Nuorten toiveet harrastuksista, vapaa-ajasta, kohtaamispaikoista ja palveluista?
4. Miten nuoret kokevat mahdollisuutensa osallistua ja vaikuttaa?
5. Millaisina nuoret näkevät opiskelu-, työ- ja itsenäistymismahdollisuutensa?
6. Mikä vahvistaisi tulevaisuudenuskoa ja halua jäädä Outokumpuun tai palata myöhemmin?

Aloitteen mukaan kyselyn laadinnassa tulisi käyttää nuorten parissa työskentelevien ammattitaitoa ja toteutuksessa hyödyntää oppilaitoksia, nuorisopalveluja, nuorisovaltuustoa ja yhdistyksiä. Tavoitteena olisi

toimintamalli, jossa nuoria kuullaan säännöllisesti ja toimenpiteiden vaikutuksia seurataan. Aloite perustuu Keskustan ryhmän 20.10.2026 järjestämään nuorisoiltaan, jonka johtopäätös aloitteentekijöiden mielestä oli, ettei nuorten asioita pidä suunnitella vain aikuisten kesken.

Aloitteen lause ”Nuoret ovat Outokummun tulevaisuus” unohtaa sen, että nuoret ovat ennen kaikkea Outokummun nykyisyys aivan kuten lapset, aikuiset ja seniorit.

Tutkimustietoa nuorista

Uusi tutkimustieto tukee aloitteen lähtökohtaa. Nuorten tulevaisuususko on heikentynyt. Nuorisotutkimusseuran ja valtion nuorisoneuvoston vuosittainen nuorisobarometri -kysely kattaa 15–29-vuotiaat. Vuoden 2024 barometrin mukaan omaan tulevaisuuteensa optimistisesti suhtautuvien osuus laski 61 prosenttiin, kun se vuosina 2018 ja 2021 oli 80 prosenttia. Maaliskuussa 2026 julkaistu vuoden 2025 barometri Ihan paineissa (n = 2 312) osoittaa, että heikkeneminen on laajentunut koskemaan myös maailman tulevaisuutta. Vuoden 2026 Nuorisobarometria ei ole vielä julkaistu.

Nuorisobarometrin mittari	Aiempi	Uusin
Suhtautuu optimistisesti omaan tulevaisuuteen	80 % (2021)	61 % (2024)
Suhtautuu optimistisesti maailman tulevaisuuteen	39 % (2021)	17 % (2025)
Suhtautuu pessimistisesti maailman tulevaisuuteen	28 % (2021)	50 % (2025)
Kokee paljon turvattomuutta maailmanpoliittisesta tilanteesta	42 % (2018)	60 % (2025)
Kokee paineita työn saamisesta	–	70 % (2025)
Kokee työn saamisesta epävarmuutta ja turvattomuutta	–	50 % (2025)
Tavoittelee korkeakoulututkintoa	–	81 % (2025)

Työllistyminen oli vuoden 2025 barometrissa nuorten useimmin mainittu paineiden aiheuttaja. Avovastauksissa toistui ensimmäisen työpaikan saamisen vaikeus. Barometrin aineistoon perustuva Jyväskylän yliopiston tutkimus kesäkuulta 2026 totesi, että tulevaisuususkoon ovat selvimmin yhteydessä toimeentulo, tunne yhteiskuntaan kuulumisesta ja poliittinen suuntautuminen.

Suomen itsenäisyyden juhlavuoden rahaston (Sitra) ennakointikatsaus lokakuulta 2025 käsittelee tulevaisuudenuskon heikkenemistä yhteiskunnallisena kysymyksenä ja korostaa nuorten toimijuuden ja osallisuuden lisäämistä päätöksenteossa, koska etenkin nuorten usko tulevaisuuteen on alkanut horjua. Pääasiallinen syy on ristiriita toivotun ja todennäköisen tulevaisuuden välillä, joka johtaa kokemukseen sukupolvien välisestä epäoikeudenmukaisuudesta. Maapallon elinkelpoisuus ja eläkejärjestelmän tulevaisuus eivät herätä nuorissa luottamusta nykyisiä päätöksentekijöitä ja heidän tekemiään päätöksiä kohtaan. Ikääntyneemmällä väestönosalla on enemmän valtaa demokraattisessa päätöksenteossa paitsi suhteellisen osuutensa, myös korkeampien äänestysprosenttien ja perinteisin mekanismein tapahtuvaan poliittiseen toimintaan osallistumisasteen vuoksi. Sama ilmiö on havaittu yhdistystoiminnassa, jota pyörittää Outokummussakin pääosin ikääntyneempi väestönosa. Tähän on nuorten elämään ja esim. perhearkeen

liittyviä käytännöllisiä syitä, mutta myös sosiaalisen ja kulttuurisen elämäntapojen muutokseen liittyviä syitä.

Sitran katsauksen mukaan nuorten osuus kuntavaaliehdokkaista on laskenut vuodesta 2008 alkaen ja joka viides kuntavaaliehdokas on jo yli 65 -vuotias. Tämä vaikuttaa politiikan tekemiseen ja vie luottamusta demokraattisen päätöksentekokoneiston kykyyn toimia nuorempien sukupolvien edun mukaisesti. Päätöksenteossa tulisi painottaa ylisukupolvista päätöksentekoa, jolla aliedustetut nuoret saadaan paremmin mukaan päätöksentekoon. Samoin päätöksenteossa tulisi huomioida nykyistä huomattavasti paremmin vailla edustusoikeutta olevat tulevat sukupolvet, joiden oikeuksien toteutuminen on nykyisten sukupolvien ymmärryksen varassa.

Aikamme suosii aiemman annetun ja velvoittavan yhteisöllisyyden sijaan itse valittua ja löyhää yhteisöllisyyttä. Poliittiset puolueet, kirkko, ammattiliitot, yhdistykset jne. ovat menettäneet vetovoimaansa nuoria kiinnostavina yhteisöinä. Samoin yksinasuvien – joko vapaaehtoisesti tai vasten tahtoaan – osuus kotitalouksista on Suomessa nykyisin korkea ja ihmiset muuttavat nykyään pääosin opiskelun ja työn perässä pois juuriltaan kohti keskuksia ja suurempia ihmisyhteisöjä. Kulttuurisesti korostuvat itsensä toteuttaminen, valinnanvapaus ja henkilökohtainen menestys. Sosiaalinen media palkitsee yksilöä esillä olemista. Toisaalta vanha yhteisöllisyys oli kuitenkin usein pakottavaa. Kylä, suku ja kirkko antoivat turvaa mutta myös kontrolloivat, rajoittivat ja sulkivat ulos. Yhteisöt eivät ole kadonneet, mutta ne ovat nykyään valinnaisempia: harrastusryhmiä, verkkoyhteisöjä, vertaistukiryhmiä ja tapahtumia. Kollektiivista yhdistävää yhteisöllisyyttä löytyy erityisesti erilaisissa kriiseissä kuten koronan aikana tai Ukrainan sotaa paenneiden auttamisessa.

Etenkin verkkoyhteisöissä yksilön omaksi kokemaansa identiteettiin perustuva leirijako ja poliittinen polarisaatio edustavat nykyisin vapaaehtoista ryhmään kuulumista aiempien annettujen ja velvoittavien yhteisöjen sijaan. Vastuu yhteisöön kuulumisesta on muuttunut yksilön valinnaksi ja vastuuksi. Nuori, jolla on voimavaroja, löytää ja rakentaa itselleen yhteisöjä helpommin kuin ennen. Rajallisemmat voimavarat omaava nuori voi pudota helpommin kaikkien yhteisöjen ulkopuolelle. Siksi yksinäisyys on noussut niin keskeiseksi yhteiskunnalliseksi kysymykseksi. Ongelma ei ole yhteisöllisyyden puute, vaan sen epätasainen jakautuminen. Tämä koskee nuorten lisäksi myös etenkin senioreita mutta myös aikuisia ja osin lapsia.

Yksin asuminen ei ole yhtä kuin yksinäisyys ja yhteisöllisyyden puute, mutta yksinäisyys on todennäköisempää yksin asuvalla. Suomessa oli vuoden 2025 lopussa 2 869 879 asuntokuntaa, joista 46,7 % oli yhden henkilön talouksia. Outokummussa osuus on vielä tätäkin suurempi eli 49,9 %. Aloitteen kohderyhmän nuorista asuu Outokummussa yksin pienempi osuus kuin Suomessa keskimäärin.

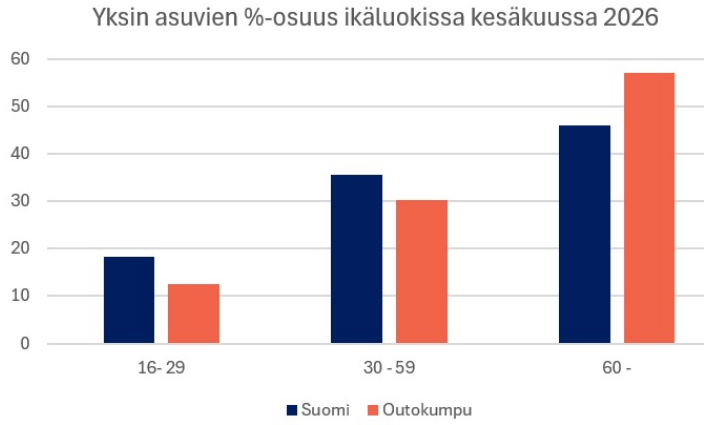

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) asiantuntijaryhmä luovutti loppuraporttinsa Nuorten tulevaisuususko horjuu – millaisia toimia nyt tarvitaan? 25.3.2026. Ryhmä esitti 36 eri toimenpidesuositusta, joista osa on kohdennettu yhteiskunnan eri toimijoille toteutettavaksi. Kunnille toimenpidesuosituksista on kohdennettu noin 30. Keskeisiä osa-alueita ovat nuorten osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien vahvistaminen, turvallisen arjen varmistaminen, paineiden vähentäminen, nuorten talouden turvaaminen ja mielenterveyden tukeminen.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kouluterveyskyselyssä 2025 kysyttiin aloitteen teemaan liittyen muun muassa tyytyväisyydestä elämään, kokemuksesta omaan elämäänsä vaikuttamisen mahdollisuudesta sekä ahdistuneisuudesta. Kummun koulun tulokset noudattavat valtakunnan keskiarvoja, lukion tulokset ovat valtakunnan keskiarvoja paremmat.

Kouluterveyskysely 2025	**8-9 lk**		**Lukio**	
	Suomi	**Oku**	**Suomi**	**Oku**
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä %	68	68	71	88
Kokee voivansa vaikuttaa siihen, millainen omasta tulevaisuudesta tulee %	76	76	81	88
Sosiaalisen ahdistuneisuuden kokemus %	36	34	37	23

Nuorten palvelut Outokummussa

Aloitteen mukaan ”Outokummun tulee olla kaupunki, jossa lapsilla ja nuorilla on hyvä kasvaa, opiskella, harrastaa …”. Outokummussa on kokoisekseen paikkakunnaksi kattavat kasvatus-, opiskelu- ja harrastuspalvelut nuorille. Pohjoismaisen hyvinvointivaltiomallin perinteen mukaisesti Outokummussakin järjestetään nuorille sellaisia palveluita, joita ei löydy monesta muusta maailman maasta. Lisäksi kaupungissa järjestetään paljon sellaisia palveluita, jotka eivät ole lakisääteisiä ollenkaan tai ainakaan siinä laajuudessa, jossa niitä tällä hetkellä järjestetään. Hyvät ja edulliset palvelut ja halvat asunnot ovat myös monen nuoren silmissä veto- ja pitovoimatekijä, olipa opiskelu- tai työpaikkaa tai ei. Alla taulukossa on lueteltu eräitä nuorille tarjottavista palveluista, luettelo ei ole kattava ja siitä puuttuvat kokonaan esim. kaikki yritysten tuottamat palvelut.

Toimija	**Palvelu tai toiminta**	**Sisältö ja kohderyhmä**

Outokummun kaupunki, nuorisopalvelut	Nuorisotila Kirvo Leiritoiminta Muu avoin nuorisotyö	Avoin nuorisotila kirjaston alakerrassa, auki neljänä päivänä viikossa, kolmena iltaan klo 20 asti; tukea oman elämän suunnitteluun Leirit lapsille ja nuorille Kolmikannassa ja muissa kohteissa
Outokummun kaupunki	Nuorisovaltuusto Outonuva Lapsivaltuusto	Nuorisovaltuusto kuntalain mukainen vaikuttamistoimielin Lapsivaltuusto kunnan oma lapsiystävällisen kunnan toiminnan osa
Outokummun kaupunki	Etsivä nuorisotyö	Alle 29-vuotiaat koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat; tiivis yhteistyö Riverian ja Outokummun lukion kanssa
Outokummun kaupunki ostopalveluna Joensuun nuorisoverstas ry:ltä	Outoverstas, nuorten työpaja	16–28-vuotiaat työttömät ja peruskoulun päättäneet; yksilövalmennus, seinätön valmennus ja työkokeilut
Outokummun kaupunki	Kaupungin työllisyyspalvelut sisältäen mm. valmennusympäristö Kupari, kuntalisä, kesätyöseteli ja nuorten työllistämiskampanja 2026-2027	Kuntalisä 400 € kuukaudessa nuorten työllistymissetelin päälle. Noin 200 yritykselle suunnattu rekrytointikampanja alle 30-vuotiaiden palkkaaminen yrityksiin ja kaupunkikonserniin. Vuosittainen kesätyöseteli
Pohjois-Karjalan työllisyysalue	Luotsi Outokumpu ja muut toiminnot	Alle 30-vuotiaiden työllisyyspalvelut ja työnantajien ja nuorten työnhakijoiden yhteensovittaminen
Outokummun kaupunki	Kulttuuripalvelut	Laaja kattaus erilaisia kulttuuripalveluita myös nuorille
Outokummun kaupunki sekä ostopalveluiden tuottajat	Elämänlaatupalvelut	Liikunnan, kirjaston, musiikkiopiston ja vapaan sivistystyön palveluita myös nuorille
Outokummun kaupunki ja kumppanit	Harrastamisen Suomen mallin kerhot Mopokerho	Koulupäivän yhteydessä toteutettavat maksuttomat kerhot Kummun koulun oppilaille
Outokummun kaupunki ja kumppanit	Kohtaamispaikka Maritan Kulma	Matalan kynnyksen kohtaamispaikka, jonka toiminnan sisältöjä myös nuoret kehittävät
Perheiden paikka ry	Lapsiperheiden kohtaamispaikka	Kahtena päivänä viikossa kaupungin tiloissa kokoontuva

		lapsiperheiden avoin kohtaamispaikkatoiminta
Outokummun kaupunki	TUVA Outokummun lukio	Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus Lukiokoulutus yleislukiossa
Riveria	Ammatillinen koulutus, Outokummun kampus	Ammatillinen toisen asteen koulutus, ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot, osatutkinnot ja muu koulutus
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue (Siun sote)	Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut, nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut	Peruskoulu- ja toisen asteen opiskelijat sekä muut nuoret
Seurakunnat	Ev.lut seurakunnan nuorisotyö Muiden seurakuntien nuorisotyö	Rippikoulu, isoistoiminta ja nuorten illat
Järjestöt, seurat, yhdistykset ja muut toimijat	Urheiluseurat ja muut yhdistykset	Laaja tarjonta erityppisistä harrastustoiminnoista nuorille

Nuoret ja poliittinen järjestelmä Outokummussa

Suomalaisessa demokratiassa täysi-ikäisten ihmisten tärkein tai ainakin organisoiduin ja vakiintunein vaikutuskanava yhteisönsä ja yhteiskunnan asioihin on poliittinen järjestelmä. Monet yhdistykset, järjestöt yms. harjoittavat vaikutustyötä, mutta vaikuttavin kanava yhteiskunnan asioihin ovat poliittiset puolueet, jotka kanavoivat kannattajaryhmiensä toiveita poliittisiksi päämääriksi kunnissa, maakunnissa, hyvinvointialueilla ja valtion sekä EU:n tasolla.

Outokummun luottamuselinten jäsenten keski-ikä on lähes 60 vuotta ja nuoret ovat päätöksenteossa selvästi aliedustettuina. Kuntalain mukaan jokainen, joka täyttää 18 vuotta viimeistään vaalipäivänä, on vaalikelpoinen valtuustoon ja voi siten toimia kunnan luottamuselimissä. Muodollinen mahdollisuus ei ole kuitenkaan muuttunut Outokummussa todelliseksi osallistumiseksi. Outokummun poliittiset järjestöt eivät ole onnistuneet aktivoimaan nuoria osaksi vaikuttamiskoneistoa.

Toimielin	**Keski-ikä, vuotta**	**Alle 30-vuotiaita nuoria**
Tarkastuslautakunta	70,4	0
Keskusvaalilautakunta	62,2	0
Kaupunginhallitus	61,1	0
Kaupunkirakennelautakunta	57,9	1
Kaupunginvaltuusto	56,3	1
Kaupunkipalvelujen lautakunta	48,3	0

Luottamushenkilöt yhteensä	58,3	1 *)

*) Kaupunginvaltuustossa ja kaupunkirakennelautakunnassa on sama henkilö

Kaupungin luottamuselimissä ei ole yhtään nuorisolain tarkoittamaa nuorta. Luottamuselinten on siten vaikeaa arkisissa kokouksissaan toteuttaa aloitteessa mainittua Keskustan järjestämän nuorisoillan johtopäätöstä ”nuorten asioita ei pidä suunnitella vain aikuisten kesken”. Kesäkuussa 2027 Outokummun kaupungin luottamuselimissä ei todennäköisesti ole enää yhtään edes alle 30-vuotiasta. Jos luottamuselinten jäsenten keski-ikää vertaa Outokummun kaupungin väestön keski-ikään 50,0 vuotta (31.12.2025), vain kaupunkipalvelujen lautakunnan jäsenten keski-ikä jää alle kaupungin asukkaiden keski-iän, jonka on noussut kaivostoiminnan loppumisesta saakka 11,8 vuotta. Asukkaiden 50 vuoden keski-ikä saavutettiin siis kaksi vuotta ennen kuin Outokumpu täyttää 50 vuotta vuonna 2027.

Outokumpu	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2025
Väestön keski-ikä	38,2	39,8	42,2	44,3	46,1	46,7	48,7	50,0

Kuntaliiton analyysin mukaan alle 30-vuotiaiden osuus kuntavaaliehdokkaista koko Suomessa on laskenut vuoden 2004 11,3 prosentista 7,8 prosenttiin vuonna 2025. Valituista alle 30-vuotiaita oli vuoden 2025 vaaleissa enää 5,0 %. Samaan aikaan vähintään 65-vuotiaiden osuus ehdokkaista on noussut 4,7 prosentista 19,2 prosenttiin. Outokumpu kuului vuoden 2025 kuntavaaleissa niihin 27 kuntaan, joissa ehdokkaiden keski-ikä oli yli 55 vuotta eli Outokumpu oli Pohjois-Karjalassa samassa tilanteessa Heinäveden, Ilomantsin ja Rääkkylän kanssa. Naapurikunnista myös Kaavi ja Tuusniemi ovat samassa kuntaryhmässä.

Tutkimusten mukaan puolueet eivät saa nuoria mukaan, koska

- Nuoret vaikuttavat mieluummin yksittäisten asioiden, järjestöjen ja somen kautta kuin puolueiden paikallisyhdistyksissä. Kiinnostus ei ole kokonaan kadonnut, mutta poliittisilla puolueilla ei ole niin sanotusti imua nuorten ajattelussa. Nuorisobarometrin mukaan politiikasta erittäin kiinnostuneiden nuorten osuus on kuitenkin noussut 11 prosentista (2021) 20 prosenttiin (2024).
- Moni outokumpulainen nuori muuttaa opiskelemaan toiselle paikkakunnalle. Itä-Suomen nuorisopuntarin mukaan vain noin joka kymmenes nuori arvioi asuvansa pysyvästi nykyisessä kunnassaan. Neljän vuoden luottamustehtävään on vaikea sitoutua, jos oma tulevaisuus paikkakunnalla on epävarma. Toisaalta neljän vuoden sitoutumiskammo ei pitäisi olla esteenä, koska on olemassa selkeät säädökset ja menettelytavat pois lähtevän korvaamisesta luottamuselimissä.
- Opiskelu, työ, vuorotyö, pienten lasten vanhemmuus ja omat harrastukset kilpailevat yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanssa nuoren rajallisesta ajasta. Toisaalta työttömyys ja yleinen näköalattomuus ja syrjäytyminen voivat aiheuttaa voimattomuuden ja kyvyttömyyden tunteen suhteessa ympäröivään yhteisöön ja yhteisiin asioihin vaikuttamiseen.
- Nuoria ei osata pyytää mukaan toimintaan oikeilla tavoilla. Ehdokasasettelu ja toimielinpaikkojen jako tapahtuvat pitkälti olemassa olevien verkostojen kautta. Jos nuori ei näe mielekkääksi lähteä mukaan eikä hän koe saavansa tukea, hän ei lähde.
- Kokemus siitä, ettei vaikuttaminen kannata tai ole oikeasti mahdollista. Nuorisobarometrissa ja kyselyissä toistuu tunne, ettei nuorten ääntä kuulla. Jos ensimmäinen kokemus vaikuttamisesta jää näkymättömäksi, kiinnostus puoluetoimintaan ei synny.

Ehdokasasettelu ja luottamuspaikkojen jako ovat puolueiden ja valtuustoryhmien vastuulla, mutta kaupunki voi organisaationa myös madaltaa kynnystä. Mahdollisia keinoja ovat nuorisovaltuuston edustajien läsnäolo- ja puheoikeus luottamuselinten kokouksissa, joka on jo käytössä Outokummussa valtuuston ja kaupunkipalvelujen lautakunnan kokouksissa. Valtuustoryhmät voisivat sitoutua nimeämään nuoria varajäseniksi toimielimiin, kehittää nuorten houkuttelua toimintaan ja mentoroida epäröiviä nuoria sekä kehittää kokouskäytäntöjä esim. etäosallistumisen avulla. Outokummussa jo toimiva nuorisovaltuusto saattaa olla monelle ensimmäisiä askelia kohti kunnallista luottamustehtävää.

Kyselytutkimus nuorille

Pohjois-Karjalassa on viime vuosina kerätty nuorilta laajasti tietoa, mm. Itä-Suomen nuorisopuntari 2024:ssä, jossa teemoina olivat työelämäodotukset ja alueellisuus. Kyselyn tuloksista on myös tehty tiivistetty diaesitys.

Outokummun omaa, koko 13–29-vuotiaiden ikäryhmän kattavaa aineistoa ei ole viime vuosina kerätty. Edellinen laajempi kysely on tehty Outokummussa jo lähes 20 vuotta sitten. Peruskoulussa, lukiossa ja Riverialla toteutetaan erilaisia kyselyitä oppilaille ja opiskelijoille, mutta ne eivät tietenkään tavoita oppilaitosten ulkopuolella olevia. Näin kerätystä aineistoista puuttuu erityisesti tieto 18–29-vuotiaista outokumpulaisista koulutuksen ulkopuolella olevista nk. NEET-nuorista (Not in Employment, Education or Training) mutta myös työssä käyvistä ja opiskelevista nuorista.

Kyselytutkimuksen yleisiä ongelmia ovat vastausprosentti, virhemarginaali ja edustavuus sekä sisältövaliditeetti eli se, että kysymykset on muotoiltu selkeästi ja johdattelematta. Jotta tulokset ovat yleistettävissä koskemaan koko tutkittavaa kohderyhmää, edellä kerrottujen tekijöiden tulee olla hyväksyttävällä tasolla. Nuoret, joille yhteiskunta ja viranomaisten toimet näyttäytyvät pääosin kotirauhan häirintänä, eivät usein vastaa aktiivisesti kyselyihin. Nuoret myös näkevät kyselyt helposti osaksi sitä samaa ”demokraattista” päätöksentekokoneistoa, joka on vanhempien sukupolvien valtaama eikä siten palvele nuorten oman äänen todellista esille saamista.

Aloitteessa esitetyssä kyselyssä on mahdollisuus myös nk. nollatutkimuksen toteutumiseen. Nollatutkimus tarkoittaa tilannetta, jossa tutkimuksentulokset ovat jo lähes varmasti tiedossa etukäteen olemassa olevan tiedon ja aiempien kyselyiden perustella. Vaikka jokainen nuori on ainutlaatuinen, on epätodennäköistä, että outokumpulaisten nuorten toiveissa ja unelmissa eli vastuksissa aloitteen tekijöiden kuuteen kysymykseen tulisi ilmi jotain sellaista, mitä ei osattaisi aiempien tutkimusten ja kyselyiden sekä lasten ja nuorten parissa toimivien ammattilaisten taholta jo kertoa. On tärkeää ja kaupungin strategian mukaista osallistaa kaupunkilaisia, mutta jos kysytään esim. ”mikä vahvistaisi tulevaisuudenuskoa ja halua jäädä Outokumpuun tai palata myöhemmin?” niin varsin todennäköistä on, että työpaikka Outokummun työssäkäyntialueella vähintään toisen asteen koulutuksen suorittaneelle on varsin ratkaiseva tekijä niille nuorille, jotka rakentavat elämäänsä työn kautta saatavan toimeentulon varaan.

Aloitteen mukaan ”Outokummun tulee olla kaupunki, jossa lapsilla nuorilla on hyvä … rakentaa tulevaisuuttaan”. Outokummussa nuorisotyöttömyys on maan

keskiarvoa selvästi korkeampi. Elokuun 2026 lopussa kaupungissa oli 86 alle 30-vuotiasta työtöntä työnhakijaa, ja alle 25-vuotiaiden työttömyysaste oli 22,1 %, kun koko maassa se oli 16,5 %. Siksi työllistyminen on todennäköisesti keskeisin kysymys nuoren tulevaisuudenuskossa ja halussa palata Outokumupuun. Toki myös rakkaus kotisetutuun tai johonkin toiseen ihmiseen tai vaikka kiinteän omaisuuden periminen voi myös johtaa muuttoon Outokumpuun jossain vaiheessa elämää.

Kyselyn toteuttaminen

Jos kyselyä aloitteessa mainitulle ”ensisijaiselle” 13-29-vuotiaiden ikäryhmälle lähdetään toteuttamaan, itse kyselyn suorat kustannukset ovat pienet, koska se voidaan toteuttaa kaupungin jo käytössä olevalla verkkotyökalulla. Aloitteen mukaan kyselyn laadinnassa ja toteutuksessa tulisi siis käyttää nuorten parissa työskenteleviä ammattilaisia sekä yhteistyötahoja.

Aloitteen ehdotuksen sijaan esitetään vastuu kysymysten laatimisesta ja kyselyn toteuttamisesta annettavaksi nuorille itselleen. Halutessaan heille tarjotaan nuorten parissa toimivien ammattilaisten ja kyselytutkimuksia toteuttaneiden ammattilaisten tukea. Nuoret voivat toteuttaa kyselyn itse valitsemillaan teemoilla tai hyödyntää aloitteessa kerrottuja kuutta teemaa. Erityinen huomio kohdistetaan 18–29-vuotiaisiin sekä työn ja koulutuksen ulkopuolella oleviin nuoriin, joita pyritään tavoittamaan nuorten päättämillä tavoilla esim. etsivän nuorisotyön, Outoverstaan, Luotsin, Riverian, työllisyysalueen ja kaupungin työllisyyspalveluiden sekä sosiaalisen median kautta. Kyselyn laativat nuoret voivat myös ottaa kantaa kyselyn toistettavuuteen.

Outokummussa oli 31.12.2025 aloitteessa rajattuun ”ensisijaiseen” kohderyhmään kuuluvia 951. Jos kyselyyn saataisiin vastaamaan joka viides nuori eli 190 nuorta, tulos olisi jo selvästi enemmän kuin 93, jonka maakunnallinen kysely vuonna 2023 tavoitti Outokummusta.

Aloitteen kohderyhmän nuorten määrä Outokummussa 31.12.2025 kolmen ikävuoden nipuissa (28-29 kaksi vuotta)						
13-15	**16-18**	**19-21**	**22-24**	**25-27**	**28-29**	**YHT**
229	213	156	112	141	100	951

Jos nuoret käyttävät aloitteen kysymysrunkoa hyväkseen kyselyä laatiessaan, nuoria pyydetään täydentämään ainakin neljättä kysymystä hakemalla vastausta nuorten kiinnostukseen vähäisyyteen kunnallisiin luottamustehtäviin ja puoluetoimintaan sekä sen selvittämistä, mikä estää tai toisaalta edistäisi osallistumista. Kysely voidaan toteuttaa vuoden 2026 loppuun mennessä ja tulokset raportoidaan luottamuselimille alkuvuonna 2027.

Nuorisoystävällinen Outokumpu -suunnitelma

Aloitteessa ehdotettua varsinaista uutta suunnitelmaa ei ole perusteltua tehdä. Unicefin lapsiystävällisen kunnan mallin tavoin perustellumpaa on käyttää ammattilaisten tuottamaa valmista pohjaa, joka tässä tapauksessa on OKM:n Nuorten tulevaisuususko horjuu -selvityksen 36:n toimenpidesuosituksen lista. Outokummun nuorten toteuttaman kyselyn ja aloitteen kohderyhmän nuorille kohdennetun kyselyn tulokset siirretään toimenpidesuosituksiin konkreettisiksi

toimenpiteiksi Outokummussa. Toimenpidesuositukset toimitetaan huomiotavaksi kaikille nuorten parissa työskenteleville tahoille. Tulosten perusteella päivitetään tarpeen mukaan myös olemassa olevia eri toimijoiden nuoria koskevia suunnitelmia. Halutessaan nuoret voivat ratkaista suunnitelma-asiankin parhaaksi katsomallaan tavalla.

Vaikutusarviointi — Ei

Valmistelija — Kaupunkipalvelujen johtaja

Lisätietoja — Kaupunkipalvelujen johtaja Jukka Orenius, puh. 044 7559 240

Esittelijä — Kaupunkipalvelujen johtaja

Päätösehdotus

Kaupunkipalvelujen lautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että

1. kaupunki antaa nuorille toteutettavaksi vuoden 2026 loppuun mennessä anonyymin kyselyn noin 13–29-vuotiaille Outokummussa asuville, opiskeleville tai työskenteleville nuorille. Kyselyn toteuttavat nuoret voivat tarvitessaan pyytää tukea toteutukseen nuorisovaltuustolta, kaupungissa toimivilta poliittisilta järjestöiltä sekä muilta yhdistyksiltä, kaupungin organisaatiosta sisältäen kaupungin työllisyyspalvelut, etsivän nuorisotyön ja Nuorisoverstaan palvelut, oppilas- ja opiskelijakunnilta, Pohjois-Karjalan työllisyysalueelta, Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelta, järjestöiltä sekä muilta tarpeelliseksi katsomiltaan tahoilta,
2. kyselyssä pyydetään nuoria selvittämään myös nuorten kiinnostusta kunnallisiin luottamustehtäviin sekä mahdollisia esteitä osallistumiselle,
3. kyselyn tulokset siirretään OKM:n Nuorten tulevaisuususko horjuu –raportin toimenpidesuosituksien konkreettisiksi toimenpiteiksi Outokummussa tai tulokset käsitellään nuorten parhaaksi katsomalla tavalla,
4. kyselyn tulokset ja mahdolliset kohdan 3 toimenpidesuositukset tai nuorten muuten jalostamat suunnitelmat toimitetaan tiedoksi ja toimenpiteitä varten ainakin kohdassa 1 kerrotuille tahoille, ja
5. valtuustoaloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Päätös — Kaupunkipalvelujen johtajan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

_____